

Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU24

Tydligare regler för val till Sametinget

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i sametingslagen, lagen om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar samt lagen om nationella minoriteter och minoritetspråk.

Ändringarna i sametingslagen avser val till Sametinget och syftar till att göra reglerna tydligare. De innebär bl.a. att det införs ett skydd för beteckningar som liknar skyddet för partibeteckningar i allmänna val samt att reglerna om anmälan och registrering inför val samt bestämmelserna om röstning och röstmottagning, vallokaler, rösträkning och mandatfördelning vid sametingsval förtydligas. Genom ändringarna blir bestämmelserna om val till Sametinget mer lika bestämmelserna i vallagen.

Ändringarna i lagen om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar innebär att fler personuppgifter än tidigare ska få behandlas vid val till Sametinget och att bestämmelserna om gallring ersätts med bestämmelser som reglerar den längsta tid som personuppgifter får behandlas i val- och folkomröstningsdatabasen respektive databasen för sametingsvalet.

En felaktig hänvisning i lagen om nationella minoriteter och minoritetspråk rättas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2024.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (V).

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:92 Tydligare regler för val till Sametinget.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Tydligare regler för val till Sametinget	5
Särskilt yttrande	9
Tydligare regler för val till Sametinget (V)	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Tydligare regler för val till Sametinget

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i sametingslagen (1992:1433),
2. lag om ändring i lagen (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar,
3. lag om ändring i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:92 punkterna 1–3.

Stockholm den 30 maj 2024

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Erik Ottoson (M), Matheus Enholm (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Malin Danielsson (L), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M) och Peter Hedberg (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2023/24:92 Tydligare regler för val till Sametinget. I propositionen föreslår regeringen ändringar i sametingslagen (1992:1433) som avser val till Sametinget. Förslagen innebär bl.a. att

- reglerna om anmälan och registrering inför val förtydligas
- det införs ett skydd för beteckningar som liknar skyddet för parti-beteckningar vid allmänna val
- bestämmelserna om röstning och röstmottagning, vallokaler, rösträkning och mandatfördelning vid sametingsval förtydligas.

Regeringen föreslår även ändringar i lagen (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar samt en mindre rättelse i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2024.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen. Där framgår bl.a. att Lagrådet inte har haft något att invända mot förslagen.

Under beredningen av ärendet har utskottet noterat följande i fråga om propositionens redovisning av nuvarande lydelse av sametingslagen (1992:1433):

- Det finns ett ”ett” i 3 kap. 17 § andra stycket mellan orden ”på” och ”betryggande” som saknas i gällande lydelse.
- I 3 kap. 32 § andra stycket i uttrycket ”14 kap.” finns en punkt efter ”kap” som saknas i gällande lydelse samt saknas en punkt efter ”14” som finns i gällande lydelse.

En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Tydligare regler för val till Sametinget

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i sametingslagen, lagen om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar samt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Förslagen innebär bl.a. att det införs ett skydd för beteckningar vid val till Sametinget som liknar skyddet för partibeteckningar vid allmänna val. Dessutom förtydligas reglerna om anmälan och registrering inför val samt bestämmelserna om röstning och röstmottagning, vallokaler, rösträkning och mandatfördelning vid sametingsval. Vidare innebär förslagen att fler personuppgifter än tidigare ska få behandlas vid val till Sametinget och att bestämmelserna om gallring ersätts med bestämmelser som reglerar den längsta tid som personuppgifter får behandlas i val- och folkomröstningsdatabasen respektive databasen för sametingsvalet. I lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk rättas en felaktig hänvisning.

Jämför det särskilda yttrandet (V).

Bakgrund och gällande rätt

Sametinget inrättades genom beslut av riksdagen 1992 (prop. 1992/93:32, bet. 1992/93:KU17, rskr. 1992/93:114). Propositionen byggde på betänkandet Samerätt och sameting (SOU 1989:41).

Bestämmelser om Sametinget finns i sametingslagen (1992:1433) och i förordningen (2009:1395) med instruktion för Sametinget.

Bestämmelser om val till Sametinget finns i 3 kap. sametingslagen, lagen (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar, förordningen (2008:1280) om val till Sametinget och förordningen (2002:62) om utdrag ur databaser vid val och folkomröstning. De flesta grundprinciper för genomförande av val till Sametinget är desamma som för de allmänna valen men författningsregleringen för sametingsval är betydligt mindre omfattande.

Val till Sametinget hålls den tredje söndagen i maj vart fjärde år. Nästa val äger rum den 18 maj 2025. De samer som är upptagna i röstlängden väljer Sametingets ledamöter genom direkta val. De administrativa uppgifterna vid valet är uppdelade mellan Sametingets valnämnd, länsstyrelsen i det län där Sametinget har sitt säte (Länsstyrelsen i Norrbotten) och den centrala valmyndigheten (Valmyndigheten).

Av den proposition som behandlas i detta betänkande framgår att Valmyndigheten i en begäran till regeringen 2017 (Ku2017/02354) redovisat behov av ändringar i fråga om bestämmelserna om val till Sametinget. Enligt Valmyndigheten är de nuvarande reglerna otydliga eller ofullständiga, vilket försvårar arbetet för valadministrationen och skapar osäkerhet för både röstberättigade och de partier, grupper och liknande sammanslutningar som ställer upp i valet. Propositionen innehåller förslag som syftar till att åtgärda detta samt att göra bestämmelserna om val till Sametinget mer lika bestämmelserna i vallagen (2005:837).

Propositionen

Regeringen föreslår att reglerna i sametingslagen om anmälan och registrering inför val förtydligas. Vid allmänna val gäller enligt 2 kap. 14 § vallagen att partiets beteckning ska framgå av anmälan om deltagande i val. En sådan beteckning är en förutsättning för att kunna ge beteckningen skydd (se vidare nedan). Regeringen anser därför att det i enlighet med vallagen bör införas en liknande bestämmelse i sametingslagen. Vidare bör det tydliggöras att anmälan avser deltagande i ett visst val.

Enligt de nuvarande bestämmelserna är det möjligt att vid skilda tillfällen anmäla kandidater till valet under en och samma beteckning. Regeringen föreslår att sammanslutningar som vill delta i ett val ska anmäla sin beteckning tillsammans med sina kandidater. Skälet till det är att regeringens förslag om skydd för beteckningar (se vidare nedan) bygger på att registreringen av beteckningen ska hanteras inom ramen för förfarandet för anmälan om deltagande i val. Detta bör emellertid inte hindra att en sammanslutning fram till att tiden för anmälan gått ut gör ändringar i fråga om sina anmälda kandidater. Mot bakgrund av att Valmyndigheten påtalat att tiden fram till att underlaget behöver vara klart för tryckning är mycket kort i dag föreslår regeringen också att den sista dagen för anmälan av kandidater ska tidigare läggas.

Sammantaget innebär regeringens förslag till ändringar i regleringen av anmälan och registrering inför val till Sametinget i huvudsak att en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning som vill delta i ett val skriftligen ska anmäla sin beteckning och sina kandidater till den centrala valmyndigheten senast den 8 mars under valåret. En anmälan om deltagande i val till Sametinget ska gälla även vid omval i det val som anmälan avser. Det ska vara möjligt att ändra anmälan i fråga om kandidater inför omval, men sammanslutningar som inte har deltagit i det ordinarie valet ska inte få delta i omvalet.

Regeringen föreslår vidare att det införs ett skydd för beteckningar som liknar skyddet för beteckningar vid allmänna val. I allmänna val finns regler som ger skydd för partibeteckningar. Skyddet innebär förenklat uttryckt att ett parti inte kan delta i ett val under en beteckning som kan förväxlas med andra partiers beteckningar. Regeringen konstaterar att utvecklingen över tid har gått

mot mer varaktiga partibildningar i sametingsvalet, vilket leder till förväntningar hos väljarna om att samma sammanslutning står bakom en beteckning från ett val till ett annat. I likhet med vallagens bestämmelser ska en partibeteckning bestå av eller innehålla ord, men den får också innehålla en symbol.

Regeringen föreslår även att bestämmelserna i sametingslagen om röstning, röstmottagning, vallokaler och rösträkning förtydligas. Ändringarna innebär bl.a. att det införs mer detaljerade bestämmelser om hur en röst görs i ordning och hur gransknings- och rösträkningsförrättningen ska gå till. Vidare införs det bestämmelser som helt eller i huvudsak motsvarar de bestämmelser som gäller vid de allmänna valen i fråga om förbud mot propaganda i vallokalen och om tillhandahållandet av valsedlar, om krav på minsta antal röstmottagare samt utbildning av dessa, om vallokalernas tillgänglighet och om hur rösträkningen ska gå till.

Med hänsyn till de svårigheter som finns i fråga om att utgå från en datumstämpel vid kontrollen av en brevröst föreslår regeringen att bestämmelsen om att en brevröst ska avges senast på valdagen ska upphöra att gälla. Syftet med bestämmelsen är att motverka taktikröstning efter att det preliminära valresultatet presenterats på valkvällen. Vid val till Sametinget räknas emellertid rösterna först ca en vecka efter valdagen, och regeringen konstaterar att det därmed inte finns någon risk för sådan taktikröstning. Regeringen konstaterar vidare att någon motsvarande reglering inte heller finns vid de allmänna valen. Regeringen anser att förslaget om att ta bort regeln om när en brevröst senast ska avges innebär generösare och mer rättssäkra villkor för väljarna att få brevröster godkända och medräknade i valresultatet.

Regeringen föreslår också att bestämmelserna om mandatfördelning och bevis till ledamöter och ersättare justeras. Enligt gällande regler är den första divisorn (dvs. det första delningstal som används för samtliga partier som deltar i mandatfördelningen) högre vid val till Sametinget än vid de allmänna valen. Ju högre den första divisorn är, desto svårare blir det för små partier att få mandat. Eftersom mandatfördelningsreglerna i övrigt är desamma anser regeringen liksom Valmyndigheten och Sametinget att den första divisorn för sametingsval bör vara densamma som i de allmänna valen. Vidare föreslår regeringen att sametingslagen kompletteras med en bestämmelse om att länsstyrelsen ska utfärda bevis för ledamöter och ersättare som väljs in under mandatperiodens gång. Motsvarande reglering finns för de allmänna valen.

Propositionen innehåller även förslag till ändringar i lagen om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar. Ändringarna gäller behandling av personuppgifter vid allmänna val och sametingsval. Regeringen föreslår att fler personuppgifter ska få behandlas vid val till Sametinget än tidigare, nämligen röstberättigades och kandidaters uppgifter om födelsetid, folkbokföringsort, medborgarskap, tidpunkt för invandring och tidpunkt för utvandring. Skälet till att även dessa uppgifter ska få behandlas är

att dagens begränsade möjlighet att behandla personuppgifter vid sametingsval har lett till svårigheter att avgöra frågor om rösträtt och valbarhet. Vidare föreslås att bestämmelserna om gallring ersätts med bestämmelser som reglerar den längsta tid som personuppgifter får behandlas i val- och folkomröstningsdatabasen respektive databasen för sametingsvalet. I lagen ska det även upplysas om att bestämmelserna om längsta tid för behandling inte hindrar att en myndighet arkiverar och bevarar allmänna handlingar eller att arkivmaterial lämnas till en arkivmyndighet.

Regeringen föreslår också en ändring i sametingslagen i fråga om kontroll av uppgifter i röstlängden. För att kunna besluta om en person uppfyller kriterierna för rösträtt behöver uppgifter i anmälan kunna verifieras. Förslaget innebär bl.a. att det införs ett krav på att försöka hitta andra källor för att kunna aktualisera, komplettera och kontrollera röstlängden om inga uppgifter finns i den svenska folkbokföringen.

Regeringen föreslår dessutom att det görs en rättelse av en felaktig hänvisning i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2024. Vid tillämpningen av bestämmelserna om registrering och avregistrering av beteckningar samt registrering av kandidater ska en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning som har mandat i Sametinget den 8 mars 2025 anses ha anmält och fått sin beteckning registrerad vid valet 2021.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens överväganden som redovisas i propositionen och föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag.

Särskilt yttrande

Tydligare regler för val till Sametinget (V)

Jessica Wetterling (V) anför:

Jag instämmer i behovet av och står bakom regeringens förslag om en tydligare reglering av val till Sametinget. Dock är jag oroad över att det framstår som att regeringen inte i tillräckligt hög utsträckning konsulterat Sametinget i ärendet. I remissvaret instämmer Sametinget i promemorians beskrivning av de behov som finns av en tydligare reglering. Sametinget uppger dock samtidigt att det är en allvarlig brist att det inte har hörts om Sametingets valnämnds uppgift i fråga om röstlängden samt framhåller att det utgår från att departementet bereder och remissbehandlar dess övriga förslag.

Jag menar att det finns risk att Sametinget som folkvalt organ förlorar i legitimitet om regeringen inte fullt ut uppfyller den lagstadgade konsultationsplikten. Av Statskontorets rapport från november 2023 Självbestämmande på pappret men inte i praktiken? Analys av ledningen, styrningen och uppföljningen av Sametinget (2023:17) framgår bl.a. att förtroendet för Sametinget är lågt, både bland väljarna till sametingsvalet och bland vissa målgrupper. Detta visar att legitimiteten för Sametinget behöver stärkas även fortsättningsvis. Jag kommer att följa frågan noga och vid behov återkomma med förslag till åtgärder i syfte att stärka Sametingets legitimitet och roll som parlament.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:92 Tydligare regler för val till Sametinget:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i sametingslagen (1992:1433).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i sametingslagen
(1992:1433)

Härigenom föreskrivs i fråga om sametingslagen (1992:1433)¹

dels att 3 kap. 20 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 3 kap. 8 § ska utgå,

dels att 3 kap. 2, 8–10, 12, 14, 15, 17–19, 21–25, 27, 30–32 a och 37 §§ och rubriken närmast före 22 § ska ha följande lydelse,

dels att det i 3 kap. ska införas 14 nya paragrafer, 2 a, 9 a–9 d, 12 a, 14 a, 14 b, 15 a, 19 a, 19 b, 22 a, 30 a och 35 a §§, och närmast före 9, 14 a, 23, 30 a och 32 §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det närmast före 3 kap. 26 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Granskning av brevröstningsförsändelserna”,

dels att det närmast före 3 kap. 33 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Överklagande”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.2 §²

För valet till Sametinget utgör landet en valkrets. *Valnämnden utser valförrättare och har i övrigt de uppgifter som framgår av detta kapitel.* Uppgifter vid val till Sametinget fullgörs även av den centrala valmyndigheten enligt vallagen (2005:837) och av länsstyrelsen i det län där Sametinget har sitt säte.

För valet till Sametinget utgör landet en valkrets. Uppgifter vid valet till Sametinget fullgörs av

- valnämnden,
- den centrala valmyndigheten enligt vallagen (2005:837), och
- länsstyrelsen i det län där Sametinget har sitt säte.

2 a §

Den centrala valmyndigheten ska inför varje val ta fram utbildningsmaterial om valet. Materialet ska tillhandahållas valnämnden och länsstyrelsen i det län där Sametinget har sitt säte.

¹ Senaste lydelse av

3 kap. 26 § 2004:538

3 kap. 33 § 2005:843.

² Senaste lydelse 2018:1976.

8 §³

Den som har rösträtt till Sametinget är valbar till Sametinget *om inte annat följer av 9 §.*

Den som har rösträtt till Sametinget är valbar till Sametinget.

Anmälan om deltagande i val9 §⁴

Kandidater till Sametinget skall anmälas till den centrala valmyndigheten senast den 15 mars valåret. Av anmälan skall det framgå vilken grupp, vilket parti eller liknande sammanslutning som kandidaterna tillhör. Anmälan skall också innehålla namn på minst tre kandidater i bestämd ordningsföljd. Till anmälan skall det fogas en skriftlig förklaring från varje kandidat att denne har gett sitt tillstånd till anmälan.

En grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning som vill delta i ett val ska skriftligen anmäla sin beteckning och sina kandidater till den centrala valmyndigheten senast den 8 mars valåret. Minst tre namn på kandidater i bestämd ordningsföljd ska anmälas. Tillsammans med anmälan ska det lämnas en skriftlig förklaring från varje kandidat att han eller hon samtycker till anmälan.

Därutöver gäller för sådana grupper, partier eller liknande sammanslutningar som inte har mandat i Sametinget att anmälan skall ha ett dokumenterat stöd av minst 50 personer, som skall vara upptagna i den slutliga röstlängden för det kommande valet.

Den centrala valmyndigheten beslutar om registrering av grupper, partier eller liknande sammanslutningar och kandidater. Myndighetens beslut får inte överklagas.

Andra än kandidater för registrerade grupper, partier eller liknande sammanslutningar är inte valbara.

³ Senaste lydelse 2018:1976.

⁴ Senaste lydelse 2006:803. Ändringen innebär bl.a. att tredje och fjärde styckena tas bort.

9 a §

Beteckningen för en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning ska registreras om kraven i 9 § och följande villkor är uppfyllda:

1. Beteckningen ska bestå av eller innehålla ord. Beteckningen får också innehålla en symbol.

2. Om en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning inte har mandat i Sametinget ska anmälan ha ett dokumenterat stöd av minst 50 personer som har rösträtt i det kommande valet.

3. Beteckningen ska inte kunna antas bli förväxlad med en beteckning som är registrerad eller som redan har anmälts för samma val.

En beteckning ska avregistreras om den grupp, det parti eller den liknande sammanslutning som innehar registreringen

1. begär det, eller

2. inte har gjort en anmälan enligt 9 § för två ordinarie val i följd.

Prövningen av om en beteckning ska avregistreras enligt andra stycket 2 ska ske efter prövningen enligt första stycket.

9 b §

Kandidaterna för en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning ska registreras för valet om de har anmälts under en registrerad beteckning och kraven i 9 § är uppfyllda.

9 c §

När en beteckning har registrerats eller avregistrerats ska den centrala valmyndigheten omedelbart kungöra detta genom publicering på myndighetens webbplats.

9 d §

Ett beslut enligt 9 a eller 9 b § får överklagas hos Valprövningsnämnden. Överklagandet ska ha kommit in till nämnden inom en vecka från den dag det överklagade beslutet kungjordes. Om beslutet inte har kungjorts ska det ha kommit in inom en vecka från den dag klaganden fick del av beslutet.

10 §⁵

Den centrala valmyndigheten utfärdar valsedlar. På valsedlarna ska en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning anges samt minst tre kandidater för gruppen, partiet eller sammanslutningen.

Kandidatnamnen ska förses med nummer och tas upp i nummerordning under varandra. Valsedlarna ska dessutom vara utformade så att väljarna kan lämna en särskild personröst och innehålla en upplysning om personvalets innebörd.

För en *registrerad* grupp, ett parti eller en sammanslutning får det finnas valsedlar med olika kombinationer av kandidater.

För en grupp, ett parti eller en *liknande* sammanslutning får det finnas valsedlar med olika kombinationer av kandidater.

12 §⁶

Varje *registrerad* grupp, parti eller sammanslutning tilldelas valsedlar *till det antal* den centrala valmyndigheten beslutar, lika för alla. Finns det olika valsedlar för samma grupp, parti eller sammanslutning, gäller detta varje sådan variant av valsedeln.

Valsedlar till större antal *tillhandahålles* av den centrala valmyndigheten om beställaren betalar valsedlarna i förskott.

Varje grupp, parti eller *liknande* sammanslutning *vars kandidater har registrerats för valet* ska tilldelas *det antal* valsedlar den centrala valmyndigheten beslutar, lika för alla. Finns det olika valsedlar för samma grupp, parti eller *liknande* sammanslutning, gäller detta varje sådan variant av valsedeln.

Valsedlar till större antal *ska tillhandahållas* av den centrala valmyndigheten om beställaren betalar valsedlarna i förskott.

12 a §

Valnämnden ska under den tid som röstmottagningen i vallokalen pågår tillhandahålla valsedlar för de grupper, partier eller liknande sammanslutningar vars kandidater har registrerats för valet.

⁵ Senaste lydelse 2018:1976.

⁶ Senaste lydelse 2004:538.

I anslutning till vallokalen ska det ordnas en lämplig avskärmad plats där valsedlarna ska läggas ut och där väljarna var för sig kan ta sina valsedlar utan insyn. Om en sådan plats inte kan anordnas i anslutning till vallokalen får den i stället ordnas inne i lokalen.

Valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt.

14 §

Valnämnden *beslutar* på vilka orter röstning kan ske i vallokal. *Vallokaler skall hållas öppna mellan klockan 8 och 20 valdagen.*

Valnämnden *ska besluta* på vilka orter röstning kan ske i vallokal.

Valnämnden ska se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som vallokaler och som i fråga om läge och tillgänglighet ger väljarna goda möjligheter att rösta. En vallokal ska vara tydligt avgränsad och även i övrigt lämpad för ändamålet så att väljaren inte hindras eller störs under röstningen.

Vallokalerna ska hållas öppna för röstning mellan klockan 8.00 och 20.00 på valdagen.

Röstmottagare

14 a §

Röstmottagare förordnas av valnämnden. Som röstmottagare får endast den förordnas som har fått en sådan utbildning som behövs för uppdraget.

Valnämnden ansvarar för utbildningen av röstmottagare. Vid utbildningen ska det utbildningsmaterial som tillhandahålls av den centrala valmyndigheten användas. Valnämnden får dock ersätta delar av materialet eller komplettera det om det behövs med hänsyn till lokala förhållanden.

14 b §

För varje vallokal ska det utses minst fyra röstmottagare, varav en ordförande och en ersättare för ordföranden.

Vid röstmottagning ska minst tre av röstmottagarna vara närvarande. En av dessa ska vara ordföranden eller ordförandens ersättare.

15 §⁷

Vid röstning i vallokal lägger väljaren själv in sin valsedel i ett valkuvert och tillsluter det. Väljaren lämnar valkuvert och det ytterkuvert som också är röstkort till valförrättaren. Denne kontrollerar att väljaren ställt i ordning bara ett valkuvert och att kuvertet inte är försett med obehörig märkning. Därefter lägger valförrättaren i väljarens närvaro in valkuvertet i ytterkuvertet och tillsluter det. Valförrättaren tar slutligen hand om ytterkuvertet samt antecknar på en särskild förteckning väljarens namn.

Den som saknar det ytterkuvert som också är röstkort får inte rösta. En väljare som inte är känd för röstmottagaren ska legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet. Den som inte gör det får inte rösta.

Vid röstning i vallokal ska väljaren ta en valsedel, lägga in valsedeln i ett valkuvert utan att vika den och försluta kuvertet.

Den väljare som vill lämna en särskild personröst ska markera det på valsedeln genom att fylla i det särskilda utrymmet för personröst som finns vid den kandidat som väljaren helst vill se vald.

Väljaren ska lämna valkuvert och det ytterkuvert som också är röstkort till röstmottagaren.

15 a §

Röstmottagaren ska

1. kontrollera att väljaren har gjort i ordning bara ett valkuvert, och att kuvertet inte är försett med någon obehörig märkning,

⁷ Senaste lydelse 2018:1976.

2. i väljarens närvaro lägga in valkuvertet i ytterkuvertet och klistra igen det,

3. ta hand om ytterkuvertet, och

4. anteckna väljarens namn på en särskild förteckning.

Den som saknar det ytterkuvert som också är röstkort får inte rösta. En väljare som inte är känd för röstmottagaren ska legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet. Den som inte gör det får inte rösta.

17 §⁸

Vid röstning i vallokal gäller också 7 kap. 3 § samt 8 kap. 4 och 5 §§ vallagen (2005:837).

Avbryts röstningen skall mottagna ytterkuvert förvaras på ett betryggande sätt.

Vid röstning i vallokal gäller också 7 kap. 3 § samt 8 kap. 2 a–5 och 7 a §§ vallagen (2005:837).

Om röstningen avbryts ska mottagna ytterkuvert förvaras på ett betryggande sätt.

18 §⁹

Valförrättaren skall omgående sända de mottagna förslutna ytterkuverten till länsstyrelsen i det län där Sametinget har sitt säte tillsammans med förteckningen över de väljare som röstat i vallokalen. Förändelsen skall sändas som värdepost.

Röstmottagaren ska skyndsamt sända de mottagna igenklistrade ytterkuverten till länsstyrelsen i det län där Sametinget har sitt säte tillsammans med förteckningen över de väljare som röstat i vallokalen. Förändelsen ska sändas som värdepost.

19 §¹⁰

Vid brevröstning lägger väljaren själv in sin valsedel i ett valkuvert och tillsluter det. I närvaro av två vittnen lägger väljaren sedan valkuvertet i det ytterkuvert som också är röstkort och tillsluter det. Därefter skriver väljaren på ytterkuvertet en försäkran på heder och samvete att han eller hon gjort på detta sätt. Vittnena intygar skriftligen att väljaren egenhändigt undertecknat försäkran och att de inte känner till något förhållande som strider mot de uppgifter

Vid brevröstning ska väljaren själv lägga in sin valsedel i ett valkuvert utan att vika den och försluta kuvertet. Den väljare som vill lämna en särskild personröst ska markera det på valsedeln genom att fylla i det särskilda utrymmet för personröst vid den kandidat som väljaren helst vill se vald.

⁸ Senaste lydelse 2005:843.

⁹ Senaste lydelse 2004:538.

¹⁰ Senaste lydelse 2018:1976.

väljaren lämnat på ytterkuvertet. Vittnenas adresser anges på ytterkuvertet. Vittnena ska ha fyllt 18 år.

Sedan brevröstningsförsändelsen har gjorts i ordning enligt första stycket lägger väljaren in försändelsen i ett omslagskuvert och tillsluter detta. Därefter lämnas försändelsen för postbefordran till länsstyrelsen i det län där Sametinget har sitt säte.

En väljare som på grund av funktionsnedsättning eller liknande inte kan avge sin röst i föreskriven ordning får vid röstningen anlita någon annan person som hjälper honom eller henne vid röstningen.

Väljaren ska sedan i närvaro av två vittnen lägga valkuvertet i det ytterkuvert som också är röstkort och klistra igen det och på ytterkuvertet skriva en försäkran på heder och samvete att han eller hon har gjort på detta sätt.

Vittnena ska intyga skriftligen att väljaren egenhändigt har undertecknat försäkran och att de inte känner till något förhållande som strider mot de uppgifter väljaren lämnat på ytterkuvertet. Vittnenas adresser ska anges på ytterkuvertet. Vittnena ska ha fyllt 18 år.

19 a §

Sedan brevröstningsförsändelsen har gjorts i ordning enligt 19 § ska väljaren lägga in försändelsen i omslagskuvertet och klistra igen det. Därefter ska försändelsen lämnas för postbefordran till länsstyrelsen i det län där Sametinget har sitt säte.

19 b §

En väljare som på grund av funktionsnedsättning eller liknande inte kan avge sin röst på det sätt som föreskrivs i 19 och 19 a §§ får anlita någon annan person som hjälper honom eller henne vid röstningen.

21 §¹¹

Vid varje tillfälle då brevröstningsförsändelser kommer in till länsstyrelsen skall antalet antecknas i ett särskilt protokoll. I väntan på den slutliga sammanräkningen och mandatfördelningen

Vid varje tillfälle då brevröstningsförsändelser kommer in till länsstyrelsen ska antalet antecknas i ett särskilt protokoll. I väntan på rösträkningen och mandat-

¹¹ Senaste lydelse 2004:538.

skall försändelserna förvaras på ett betryggande sätt.

fördelningen *ska* försändelserna förvaras på ett betryggande sätt.

Sammanräkning

Vid en offentlig förrättning, som *skall* påbörjas så snart det kan ske sedan en vecka förflutit från valdagen, *skall* länsstyrelsen granska och räkna de avgivna rösterna.

Vid sammanräkningen prövar länsstyrelsen valseدلarnas giltighet och meddelar de beslut som denna prövning föranleder. Härvid gäller i tillämpliga delar 13 kap. 6 och 7 §§, 8 § första stycket 1 samt andra och tredje styckena vallagen (2005:837).

Vidare gäller att ett namn som skrivits till på en valse-del skall anses obefintligt.

Vid förrättning skall protokoll föras.

Rösträkning och fördelning av mandat

22 §¹²

Vid en offentlig förrättning, som *ska* påbörjas så snart det kan ske sedan en vecka *har* förflutit från valdagen, *ska* länsstyrelsen granska och räkna de avgivna rösterna. *Länsstyrelsen ska föra protokoll över förrättningen.*

Länsstyrelsen ska kungöra tid och plats för förrättningen genom publicering på myndighetens webbplats senast dagen före förrättningen.

22 a §

När förrättningen börjar ska den tjänsteman från länsstyrelsen som leder rösträkningen visa de närvarande att valurnan är tom. Därefter ska granskningen och räkningen av avgivna röster börja.

Granskning av rösterna från vallokalerna

23 §¹³

Granskningen *inleds* med att de ytterkuvert som kommit in från vallokalerna räknas. Antalet kuvert *jämförs* med antalet avgivna röster enligt förteckningarna från vallokalerna. *Därefter* antecknas i röstlängden vilka väljare som *har röstat i vallokal.*

Granskningen *ska inledas* med att de ytterkuvert som har kommit in från vallokalerna räknas. Antalet kuvert *ska jämföras* med antalet avgivna röster enligt förteckningarna från vallokalerna. *Uppgifterna ska antecknas i protokollet.*

¹² Senaste lydelse 2005:843.

¹³ Senaste lydelse 2006:803.

Har någon väljare röstat mer än en gång i vallokal, *skall* väljarens röster förklaras ogiltiga och ytterkuverten med väljarens röster *obrutna* läggas åt sidan.

Har någon väljare röstat mer än en gång i vallokal, *ska* väljarens röster förklaras ogiltiga och *de öppnade* ytterkuverten med väljarens röster läggas åt sidan.

24 §¹⁴

Sedan de röster som *skall* förklaras ogiltiga enligt 23 § andra stycket har lagts åt sidan och *anteckning om* ogiltigförklaringen har *gjorts* i protokollet, kontrolleras att övriga ytterkuvert är *tillslutna*.

Är ytterkuvertet tillslutet, bryts det och valkuvertet granskas. Därvid kontrolleras att valkuvertet är *av föreskriven beskaffenhet* och att väljaren har *ställt* i ordning endast ett valkuvert samt att valkuvertet inte är försett med obehörig märkning.

Sedan de röster som *ska* förklaras ogiltiga enligt 23 § andra stycket har lagts åt sidan och ogiltigförklaringen har *antecknats* i protokollet, *ska det* kontrolleras att övriga ytterkuvert är *igenklistrade*.

Om ett ytterkuvert är igenklistrat, ska det öppnas och valkuvertet granskas. *Då ska det* kontrolleras att valkuvertet *uppfyller kraven på hur sådana kuvert ska vara utformade* och att väljaren *bara* har *gjort* i ordning ett valkuvert samt att valkuvertet inte är försett med obehörig märkning.

25 §¹⁵

Föreligger inte någon brist vid den granskning som *skall* göras enligt 24 § *läggs valkuvertet i en valurnan*. *I annat fall förklaras rösten ogiltig och ytter- och valkuvert läggs åt sidan*. Därvid *skall* valkuvertet ligga i ytterkuvertet. *Anteckning om ogiltigförklaringen* görs i protokollet.

Om det framkommer någon brist vid den granskning som *ska* göras enligt 24 § *ska rösten förklaras ogiltig och ytter- och valkuverten läggas åt sidan*. När kuverten läggs åt sidan *ska* valkuvertet ligga i ytterkuvertet. *Ogiltigförklaringen ska antecknas* i protokollet.

De valkuvert som inte läggs åt sidan ska läggas i valurnan. *Det ska också markeras i röstlängden att väljaren har röstat*.

27 §

Granskningen av brevröstningsförsändelserna *inleds* med att omslagskuverten räknas, *varefter* antalet antecknas i protokollet. Därefter kontrolleras att

1. omslagskuverten inte har blivit öppnade efter *tillslutandet*, och

2. *försändelsen inte har avgetts senare än på valdagen*.

Granskningen av brevröstningsförsändelserna *ska inledas* med att omslagskuverten räknas *och att antalet kuvert* antecknas i protokollet. Därefter *ska det* kontrolleras att omslagskuverten inte har blivit öppnade efter *att de klistrats igen*.

¹⁴ Senaste lydelse 2000:1214.

¹⁵ Senaste lydelse 2000:1214.

Föreligger inte någon brist vid den granskning som avses i första stycket skall de godkända försändelserna behandlas vidare enligt vad som föreskrivs i 28 §. I annat fall läggs försändelserna åt sidan. Antalet försändelser som har lagts åt sidan antecknas i protokollet.

Om det inte framkommer någon brist vid den granskning som avses i första stycket ska de godkända försändelserna behandlas vidare enligt vad som föreskrivs i 28 §. I annat fall ska försändelserna läggas åt sidan. Antalet försändelser som har lagts åt sidan ska antecknas i protokollet.

30 §¹⁶

Föreligger inte någon brist vid den granskning som skall göras enligt 29 § läggs valkuvertet i en valurna tillsammans med de godkända valkuverten från röstningen i vallokalerna. I annat fall förklaras rösten ogiltig och ytter- och valkuvert läggs åt sidan. Därvid skall valkuvertet ligga i ytterkuvertet. Anteckning om ogiltigförklaringen görs i protokollet.

Om det framkommer någon brist vid den granskning som ska göras enligt 29 § ska rösten förklaras ogiltig och ytter- och valkuverten läggas åt sidan. När kuverten läggs åt sidan ska valkuvertet ligga i ytterkuvertet. Ogiltigförklaringen ska antecknas i protokollet.

De valkuvert som inte läggs åt sidan ska läggas i valurnan. Det ska också markerats i röstlängden att väljaren har röstat.

Rösträkning

30 a §

När samtliga valkuvert som ska läggas i valurnan har lagts ner i den ska urnan tömmas och räkningen påbörjas. Räkningen ska gå till på följande sätt:

1. Valkuverten ska räknas. Antalet valkuvert ska jämföras med antalet markeringar i röstlängden.

2. Valkuverten ska öppnas och innehållet granskas. Vid granskningen ska

a) i tillämpliga delar 13 kap. 6 och 7 §§, 8 § första stycket 1 samt andra och tredje styckena vallagen (2005:837) gälla,

b) ett namn som har skrivits till på en valsedel eller som inte har registrerats anses obefintligt, och

c) en valsedel som har en beteckning som inte har registrerats förklaras ogiltig.

¹⁶ Senaste lydelse 2000:1214.

3. De valsedlar som har godkänts ska sorteras och räknas efter beteckning och namnlista.

4. Personrösterna ska räknas.

Resultatet av rösträkningen ska antecknas i protokollet.

31 §¹⁷

När *sammanräkningen* är klar *skall* försändelser, ytterkuvert och valkuvert som *skall läggas* åt sidan samt ogiltiga valsedlar läggas in i särskilda omslag som förseglas och förvaras till dess valet har *vunnit* laga kraft.

Godkända valsedlar *läggs* in i särskilda omslag som förseglas och förvaras till utgången av den tid valet gäller.

När *rösträkningen* är klar *ska* försändelser, ytterkuvert och valkuvert som *har lagts* åt sidan samt ogiltiga valsedlar läggas in i särskilda omslag som förseglas och förvaras till dess valet har *fått* laga kraft.

Godkända valsedlar *ska läggas* in i särskilda omslag som förseglas och förvaras till utgången av den tid valet gäller.

Fördelning av mandat

32 §¹⁸

Vid mandatfördelningen mellan grupper, partier och liknande sammanslutningar *skall* mandaten fördelas proportionellt på grundval av valresultatet. *Härvid tilldelas mandaten*, ett efter annat, den grupp, det parti eller *motsvarande* som för varje gång uppvisar det största jämförelsetalet. Jämförelsetalet är, så länge *gruppen, partiet* eller *sammanslutningen* ännu inte tilldelats något mandat, röstetalet delat med 1,4. Därefter beräknas jämförelsetalet genom att röstetalet delas med det tal som är ett högre än det dubbla antalet mandat som redan har tilldelats gruppen, partiet eller sammanslutningen.

För varje mandat som en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning har fått *skall* en ledamot utses. När en ledamot utses *skall* reglerna i 14 kap. 9 och 10 §§ vallagen (2005:837) om val till

Vid mandatfördelningen mellan grupper, partier och liknande sammanslutningar *ska* mandaten fördelas proportionellt på grundval av valresultatet. *Mandaten tilldelas*, ett efter annat, den grupp, det parti eller *den liknande sammanslutning* som för varje gång uppvisar det största jämförelsetalet. Jämförelsetalet är, så länge *en grupp, ett parti* eller *en liknande sammanslutning* ännu inte tilldelats något mandat, röstetalet delat med 1,2. Därefter beräknas jämförelsetalet genom att röstetalet delas med det tal som är ett högre än det dubbla antalet mandat som redan har tilldelats gruppen, partiet eller *den liknande sammanslutningen*.

För varje mandat som en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning har fått *ska* en ledamot utses. När en ledamot utses *ska* reglerna i 14 kap. 9 och 10 §§ vallagen (2005:837) om val till

¹⁷ Senaste lydelse 2000:1214.

¹⁸ Senaste lydelse 2006:803.

riksdagen tillämpas. För att personligt röstetal *skall* fastställas för en kandidat måste kandidaten dessutom ha fått lägst 25 särskilda personröster.

Sedan länsstyrelsen fördelat mandaten i Sametinget *skall* resultatet av valet offentliggöras genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Länsstyrelsen *skall utan dröjsmål till Sametinget och regeringen* redovisa resultatet av valet samt utfärda bevis till valda ledamöter och ersättare.

riksdagen tillämpas. För att personligt röstetal *ska* fastställas för en kandidat måste kandidaten dessutom ha fått lägst 25 särskilda personröster.

Sedan länsstyrelsen fördelat mandaten i Sametinget *ska* resultatet av valet offentliggöras genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Länsstyrelsen *ska så snart som möjligt* redovisa resultatet av valet *till Sametinget och regeringen* samt utfärda bevis till valda ledamöter och ersättare.

32 a §¹⁹

Om en ledamot har avgått före utgången av den tid för vilken ledamoten blivit vald, ska länsstyrelsen på anmälan av Sametingets ordförande inkalla en ny ordinarie ledamot enligt de bestämmelser i 14 kap. 21 § vallagen (2005:837) som avser ny ordinarie ledamot i regionfullmäktige.

Om en ersättare för ledamot har inträtt som ordinarie ledamot eller avgått som ersättare av annan orsak, ska länsstyrelsen på anmälan av Sametingets ordförande utse ytterligare ersättare enligt de bestämmelser i 14 kap. 22 § vallagen som avser ersättare för ledamot i regionfullmäktige.

Den förrättning som avses i första och andra styckena är avslutad när protokollet från förrättningen har lagts fram för granskning. Efter *sammanräkningen* ska valsedlarna åter läggas i omslag på det sätt som föreskrivs i 31 §.

Den förrättning som avses i första och andra styckena är avslutad när protokollet från förrättningen har lagts fram för granskning. Efter *rösträkningen* ska valsedlarna åter läggas i omslag på det sätt som föreskrivs i 31 §. *Länsstyrelsen ska utfärda bevis till de ledamöter och ersättare som har utsetts genom förrättningen.*

35 a §

En anmälan enligt 9 § gäller även vid omval i det val som anmälan avser. En grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning får dock ändra sin anmälan i fråga om kandidater inför omval.

En grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning som inte

¹⁹ Senaste lydelse 2019:881.

har deltagit i ett val kan inte göra en särskild anmälan enligt 9 § för att delta i ett omval i det valet.

37 §²⁰

För aktualisering, komplettering och kontroll av *sameröstlängden* får *inhämtas* uppgifter om namn, personnummer, adress och medborgarskap från register hos Skatteverket avseende uppgifter i folkbokföringen.

För aktualisering, komplettering och kontroll av *röstlängden* får *valnämnden och länsstyrelsen* i det län där *Sametinget* har sitt säte hämta in uppgifter från Skatteverkets folkbokföringsregister.

Om det saknas uppgifter i folkbokföringen ska ytterligare efterforskningar göras i rimlig omfattning.

Den som har anmält sig till röstlängden och vars uppgifter inte kan verifieras genom åtgärd enligt första eller andra stycket ska inte tas upp i röstlängden.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2024.
 2. Vid tillämpningen av 3 kap. 9 a och 9 b §§ ska en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning som har mandat i Sametinget den 8 mars 2025 anses ha anmält och fått sin beteckning registrerad vid valet 2021.

²⁰ Senaste lydelse 2004:538.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar

dels att 2 kap. 13 § ska upphöra att gälla,

dels att 2 kap. 12, 17, 18 och 23 §§ och rubrikerna närmast före 2 kap. 12 och 23 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Gallring

Längsta tid för behandling

12 §

Uppgifter om en person som avses i 2 § 1 *skall gallras senast* en månad efter det att det val eller den folkomröstning som uppgifterna hänför sig till har *vunnit* laga kraft. Om flera val hålls samtidigt *skall* uppgifterna *dock gallras senast* en månad efter det att samtliga val har *vunnit* laga kraft.

Uppgifter om en person som avses i 2 § 2 *skall gallras senast fem år* efter utgången av den valperiod som uppgifterna hänför sig till.

Uppgifter om en person som avses i 2 § 1 *får inte behandlas under längre tid än* en månad efter det att det val eller den folkomröstning som uppgifterna hänför sig till har *fått* laga kraft. Om flera val hålls samtidigt *får* uppgifterna *inte behandlas under längre tid än* en månad efter det att samtliga val har *fått* laga kraft.

Uppgifter om en person som avses i 2 § 2 *får inte behandlas under längre tid än en månad* efter utgången av den valperiod som uppgifterna hänför sig till.

Begränsningarna av hur länge personuppgifter får behandlas hindrar inte att en myndighet arkiverar och bevarar allmänna handlingar eller att arkivmaterial lämnas till en arkivmyndighet.

17 §¹

Beträffande en person som avses i 16 § första stycket 1 *får i databasen behandlas uppgifter om* personnummer, namn *och* adress.

De uppgifter som i databasen får behandlas om en person som avses i 16 § första stycket 1 *är* personnummer, namn, adress, *födelse*tid, *folkbokförings*ort, *medborgarskap*, *tidpunkt* för invandring *och* *tidpunkt* för utvandring.

¹¹ Senaste lydelse 2004:539.

18 §²

Beträffande en person som avses i 16 § första stycket 2 får i databasen behandlas uppgifter om personnummer, namn, adress samt partibeteckning och övriga uppgifter som enligt 3 kap. 10 § samlagslagen (1992:1433) skall finnas på valsedlar där personen är upptagen.

De uppgifter som i databasen får behandlas om en person som avses i 16 § första stycket 2 är personnummer, namn, adress, födelsetid, folkbokföringsort, medborgarskap, tidpunkt för invandring, tidpunkt för utvandring, beteckning för gruppen, partiet eller den liknande sammanslutningen och övriga uppgifter som enligt 3 kap. 10 § samlagslagen (1992:1433) ska finnas på valsedlar där personen är upptagen.

Gallring i databasen för sametingsvalet

Längsta tid för behandling i databasen för sametingsvalet

23 §³

Uppgifter som inte längre behövs för ändamålet med behandlingen av personuppgifter i databasen skall gallras om inte något annat följer av andra stycket.

Uppgifter om en person som avses i 16 § första stycket 1 och 2 får inte behandlas längre än en månad efter utgången av den valperiod som uppgifterna hänför sig till.

Den slutliga sameröstlängden från varje sametingsval skall skrivas ut på papper och bevaras. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om ytterligare bevarande.

Begränsningarna av hur länge personuppgifter får behandlas hindrar inte att en myndighet arkiverar och bevarar allmänna handlingar eller att arkivmaterial lämnas till en arkivmyndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2024.

² Senaste lydelse 2004:539.

³ Senaste lydelse 2004:539.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §¹

Rätten för enskilda att i vissa fall erbjudas förskola och viss annan pedagogisk verksamhet på finska, meänkieli eller samiska regleras i 8 kap. 12 a § och 25 kap. 5 a § skollagen (2010:800).

Rätten för enskilda att i vissa fall erbjudas förskola och viss annan pedagogisk verksamhet på finska, meänkieli eller samiska regleras i 8 kap. 12 b § och 25 kap. 5 a § skollagen (2010:800).

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2024.

¹ Senaste lydelse 2018:1367.